

Portrét Bety Poničanovej od Magdalény Robinsonovej, 1955

Beta Poničanová

1908 - 1987

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Tá, ktorá vyšívala hlasom

Alžbeta Poničanová, rod. Kindernayová

- divadelná, rozhlasová, televízna a filmová herečka, vysokoškolská pedagogička
- narodila sa 26. septembra 1908 v obci Predajná v okrese Banská Bystrica
- zomrela 18. decembra 1987 v Bratislave

Absolvovala štúdium dramatického odboru na Hudobnej a dramatickej akadémii pre Slovensko v Bratislave u prof. Janka Borodáča.

V Slovenskom národnom divadle pôsobila od roku 1933 najskôr ako externá členka činoherného súboru, neskôr sa stala členkou českej činohry SND, kde pôsobila v rokoch 1935 – 1938.

Po zrušení českej činohry prešla do súboru činohry, kde pôsobila celých štyridsaťdva rokov.

V rokoch 1951 – 1957 prednášala na Vysokej škole múzických umení javiskovú reč.

Za svoju umeleckú činnosť bola ocenená mnohými vyznamenaniami:

1949 – Národná cena za filmovú postavu matky Svrčinovej v slovenskom filme Vlčie diery

1955 – vyznamenanie Za vynikajúcu prácu

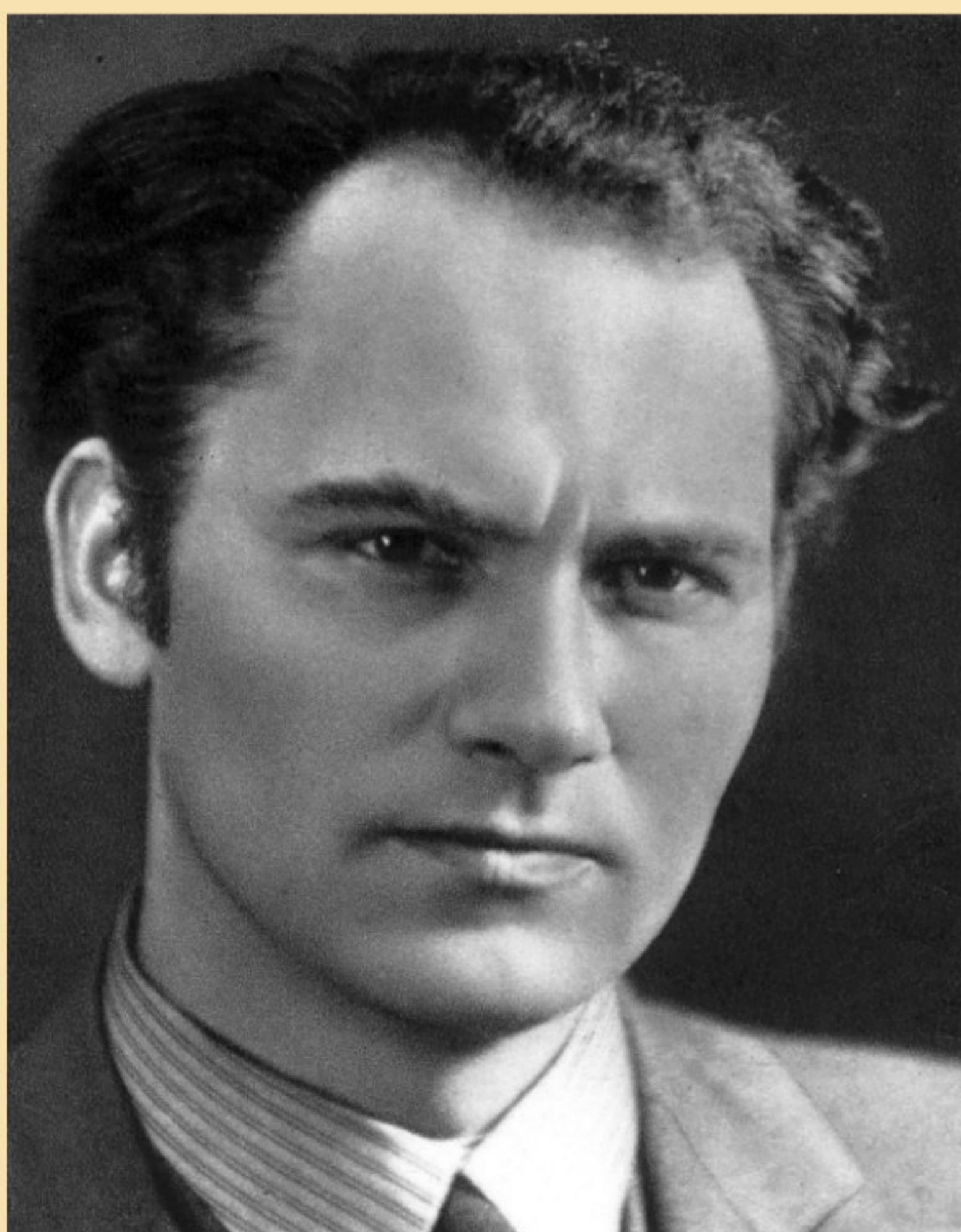
1960 – vyznamenanie Za zásluhy o výstavbu

1967 – zaslúžilá umelkyňa

Beta Poničanová

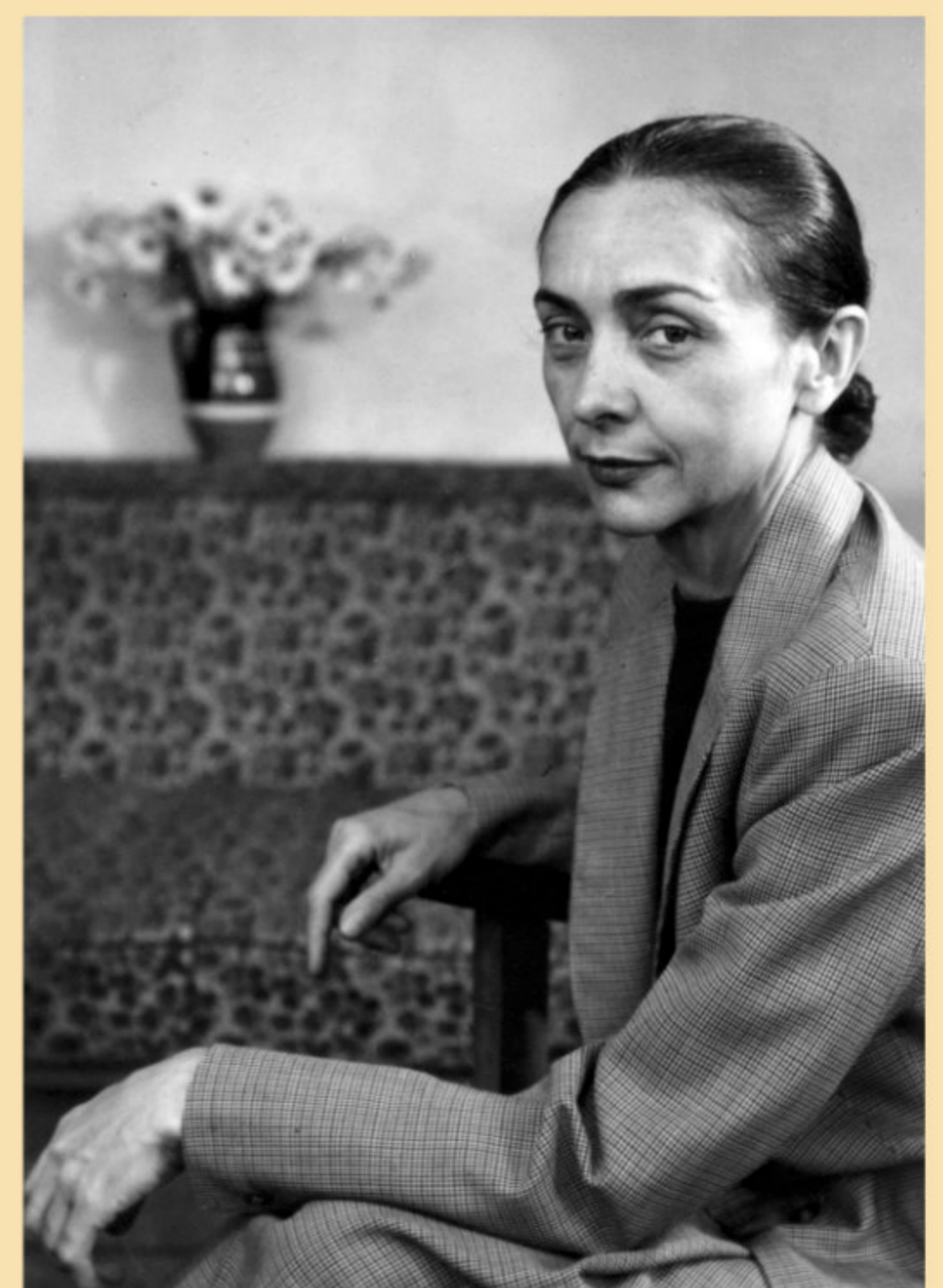
Karikatúra Karola L. Zachara

JÁN PONIČAN (1902 – 1978)
básnik, prozaik, dramatik, prekladateľ

Alžbeta Poničanová s manželom Jánom Poničanom

... o divadle, v divadle, pre divadlo, s divadlom,...

Portrét Bety Poničanovej uverejnený v kalendári SND 1940/1941, ktorý si vydali herci vlastným nákladom.

Herci činoherného súboru Slovenského národného divadla v štyridsiatych rokoch minulého storočia
Zľava: Jozef Kováč, Mária Bancíková, František Zvarík, Beta Poničanová

Beta Poničanová pred budovou Slovenského národného divadla v Bratislave

Beta Poničanová v hereckej šatni Slovenského národného divadla, v pozadí herečka Lea Juričková

Skupina hercov účinkujúcich v inscenácii hry Friedricha Schillera Messinská nevesta, 25. 3. 1944
réžia Jána Jamnický a Karol L. Zachar, pre chorobu Jamnického inscenáciu dokončil Karol L. Zachar
Horný rad: Dezider Janda, Alexander Bada, Beta Poničanová, Jozef Schartner (šepkár), Ján Sýkora, František Greguš
Stredný rad: Karol L. Zachar, Oľga Sýkorová-Kadancová, Vilma Jamnická, František Dibarbora
Ležiaci: Július Pántik, Mikuláš Huba

Oslavy 50. narodenín Janka Borodáča, 1942
Horný rad zľava: Jozef Kováč, Viliam Záborský, František Zvarík, Jozef Kello, Ján Sýkora, Karol L. Zachar, Andrej Chmelko, Paľo Dúbravský, Mikuláš Huba, Míla Beran, Ján Jamnický, Marta Černická
Stredný rad zľava: Oľga Vronská, Ivan Lichard, Mária Bancíková, B. Poničanová
Sediaci zľava: Mária Hájková, Janko Borodáč, Oľga Sýkorová-Kadancová, Vilma Jamnická

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

1. máj s divadlom. Od Čiernej nad Tisou po Bratislavu činohra ND

Herečky činoherného súboru Slovenského národného divadla v prvomájovom sprievode
zľava: Mária Prechovská, Beta Poničanová, Mária Bancíková, Oľga Sýkorová-Kadancová

...od komediantky k dedinčanke až po zatrpknutú ženu

Vasilij Škvrkin: Cudzíe dieťa, 23. 10. 1934, SND Bratislava
režia Janko Borodáč
Beta Poničanová (Raja)

Pierre Carlet de Chamblain de Marivaux: Hra lásky a náhody, 4. 12. 1940, SND Bratislava
režia Ján Jamnický
Mila Beran (Harlekýn), Beta Poničanová (Lisetta)

Pierre Carlet de Chamblain de Marivaux: Hra lásky a náhody, 4. 12. 1940, SND Bratislava
režia Ján Jamnický
Zlava: Viliam Záborský (Mário), Karol L. Zachar (Pán Orgon), Mila Beran (Harlekýn), Mikuláš Huba (Lélio), Beta Poničanová (Lisetta), Viliam Jamnická (Silvia)

Módny dom F. Pavúk

Lásky, chuti, hodnoty plné
na, plný čas a kultúru

Schöndorfská 50

Kníhkupectvo Slovenskej ligy

v Bratislave, Dunajská ul. 22 Telefón: kníhkupectva 070
zarieďa a doplní Vám Vašu knižnicu učiteľná nakladateľstva 0670

ČOKOLÁDA

BONBONY

KAKAO

KARAMELY

Slovenské národné divadlo

Hra lásky a náhody

Lyriko-groteskná komédia so spevmi v 3 dejstvách.
Napísal P. Marivaux. Pretožil a texty složil Vladimír Reisel.
Režia Dr. Ján Jamnický. Hudba Š. Weiss-Nágel.
Dirigent Stefan Mósi. Výtvarná spolupráca L. Vešej.

Pán Orgon, starý šľachtic	Karol L. Zachar
Mário, syn pána Orgona	Viliam Záborský
Silvia, dcéra pána Orgona	Viliam Jamnická
Lélio, silvin nápadník	Mikuláš Huba
Lisetta, komorníčka Silvina	Beta Poničanová
Harlekýn, Dorantov komorník	Mila Beran
Lokaj	Josef Simonovič

7. 12. 1940

TUNGSRAM

TUNGSRAM

Navštívte najväčší obchodný dom **BOHUSLAV BROUK**
na Slovensku Bratislava, Námestie A. Hlinku číslo 34

Kam po divadle? V rodinnom dancing-restaurante „Tune!“
je každý večer pri protidivadelnej hudbe málo
a smiech, výborné, jedinečné kávičky.
Znameníť nájska. — Mierne ceny.

Klavírny dom **Werner**
BRATISLAVA, Hviezdoslavovo námestie 32
Telefón číslo 5104
Výhodné mesačné splátky

Parfumeria
Umlauf
Bratislava, Laurinská 15

Bulletin k Hre lásky a náhody, 1940

Spomína a zamýšľa sa

zaslúžilá umelkyňa Beta Poničanová

Vyššie tridsať rokov je jej zamestnaním, povoláním, láskou a najvlastnejším naplnením dňa. A práve toľko rokov je poznajúcou mládežou filmov z úloh i šľachtiek a zvrhnutých poslušných rozhlásených obľúbili si jej ľudsky hrejivé hlasy a čistú reč. Register jej postaví je veľmi široký a bohatý, patrí k tým vzácnym javiskovým osobnostiam, ktoré nepoznajú „malé“ úlohy. Taká poznáme Beta Poničanovú (na obr.). Nedávno ocenili najvyššie miera jej umeleckú činnosť príslovným titulom zaslúžilá umelkyňa. A keď som začala za ňou, aby som jej k tomuto vysokému vyznamenaniu zablahoželala, poprosila som ju súčasne, aby si našla chvíľku času na čiernu kávičku, pri ktorej by sme si o všetčom podiskurovali.

Človek priateľský, náročný k sebe i k druhým, učil nás obľúbiť si vo všetkých radostných význach sa v divadle a mal ho nesmierne rád. Naučil nás robiť náročnú prácu a na i strastných spojitosťach hereckú prácu. Aj zo spoločenskej stránky bol veľmi milý, neraz sme si po predstavení zašli pod viešku (a keďže ich bolo a akých!), ale nedajbože, aby sa dajeden z nás oneskoril na druhý deň na skúšku! Hneď ho privítal slovami: „So sebou lumpovať to hej, ale na skúšku prísť včas, to nie?“ A tie naše skúšky dakedy trvali od 8.—12. a od 14.—17. hod. Viete si to vôbec predstaviť? A večer predstavenia. Nevim, kto by sa bola vtedy vpratala televízia, dnešný rozhlas, film atď.

Ktorej postavu zo svojho repertoáru ste si najviac obľúbili, že by ste si ju ešte chceli raz zahráť?

Ťažká odpoveď! A myslím, že každá z Váš na ňu ktorýkoľvek z mojich kolegov, či kolegyní vedel odpovedať. Dakedy je to postava, na ktorej práve pracujete a myslíte, že bude tou najlepšou, dakedy veľká postava z minulosti, dakedy aj úloha. Zo staršieho repertoáru by som hľadám spomenula Maru zo Statkov-zmätkov, Bernardu z Domu Bernardy Alby (aj keď istý kritik, keď som túto titulnú

Prepravila EMILIA NEMSILOVÁ

Emilia Nemsilová: Pri čiernej káve. Spomína a zamýšľa sa zaslúžilá umelkyňa Beta Poničanová. In Večerník, 20. 5. 1967, roč. 13, s. 7.

...stretnutie s Molièrom

Molière: Zdravý nemocný, 30. 10. 1943, ND Bratislava
režia Ján Jamnický
Zlava: Beta Poničanová (Angelika), Mila Beran (Argan), Viliam Jamnická (Tonka), Mikuláš Huba (Kleant), Viliam Záborský (Berald)

Molière: Zdravý nemocný, 30. 10. 1943, ND Bratislava
režia Ján Jamnický
Mikuláš Huba (Kleant), Beta Poničanová (Angelika)

Zmeny v Slovenskom národnom divadle.

Česká činohra Slovenského národného divadla v Bratislave ukončila svoju niekoľkoročnú činnosť hrou „Komedie plná omýľ“ od Šha. Karpasova. Následkom nových opatraní bolo toto umelecké těleso rozdelené a jeho členovia novou správou včelom prepustení. Tak odišli šéf činohry V. Šulc, ďalej sieľna V. Šarková, M. K. Lauingová, A. Tihelka, B. Reisel, A. Hofbauer a K. Hraďiák. Niekto z uvedených strávili u Slovenského národného divadla rad rokov a vytvorili na jeho scéne celý rad nezamenuteľných postav. Zo starých členov činohry zostávajú predbežne len M. Frydová, A. Zelenáky, K. Rint a M. Riltová. Zo Slováck, ktoré pôsobili v českej činohre boli novou správou Slovenského národného divadla prevzaté pl. Ruzena Porubáková a A. Poničanová. H. Stryková, ktorá pôsobila u tamsieho Národného divadla jedinašť rokov, 1. januárom od SND odchádza.

Faust a Margareta v druhom obsadení.

Vo vianočnom čase Slovenského divadla referovali sme o premiére novonastudovanej Gounodovej opery „Faust a Margareta“, ktorej libreto bolo spievané v dobrom slovenskom preklade M. Martákov. Jednotlivé úlohy obsadené boli dvojmo. Na druhý sviatok vianočný spievali Fausta Jaroslav Jaros, Merista K. Kalas, Margaretu dr. M. Jirásková a Siebia L. Komárová. Oproti premiére predstavenie reorganizované v uvedenom zš obsadení vyznelo lahodnejšie a primeranejšie. Svoím výkonom prijeme prekvapili memovia K. Kalas, i keď jeho hlas svojou menšou príležitosťou nepodporoval úplne nárokom, ale mladé, občasné na Meristu. Výkony spevákov boli často odmenené potleskom pri otvorenej scéne.

Predvianočná premiéra činohry SND.

V piatok zahrala činohra Slov. národného divadla trojaktovú komédiu Št. J. Krivína „Prvá žena“ v režii A. Bagara a scénickej výprave L. Všekeya. Zápletkou svojou májako nie složitá hra, prezerajúca divákovi hneď od prvej scény, aký bude koniec, umožnila menovite Ružena Porubákej vytvoriť úlohu mladšej, druhej ženy bohatého starého obohodníka Elyz úlohu, ktorá zaujala tým, že bola premyšlená osobitne vypracovaná a zahráná v mnohých výjavoch náročnom hereckej virtuozity, vyzbijašť jstoj sa u nás tak obvyklý ľahkovivosťou. Elyz

Zmeny v Slovenskom národnom divadle.
In Slovenský denník, 26. 12. 1938,
roč. 21, č. 299, s. 5

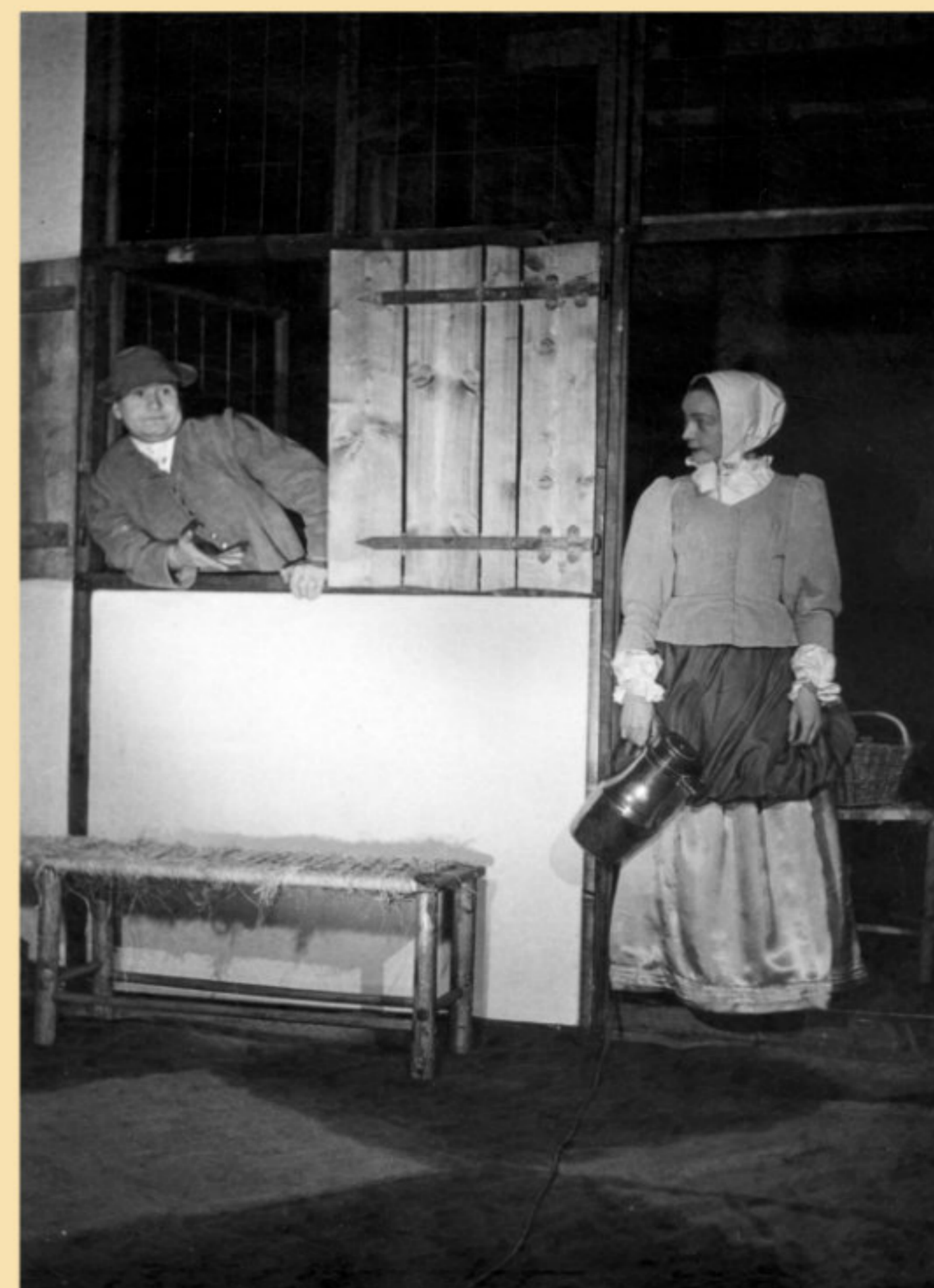
...stretávania s Molièrom pokračujú

Molière: Lakomec, 4. 11. 1944, ND Bratislava
réžia Ivan Lichard
Karol L. Zachar (Harpagon), Beta Poničanová (Frozina)

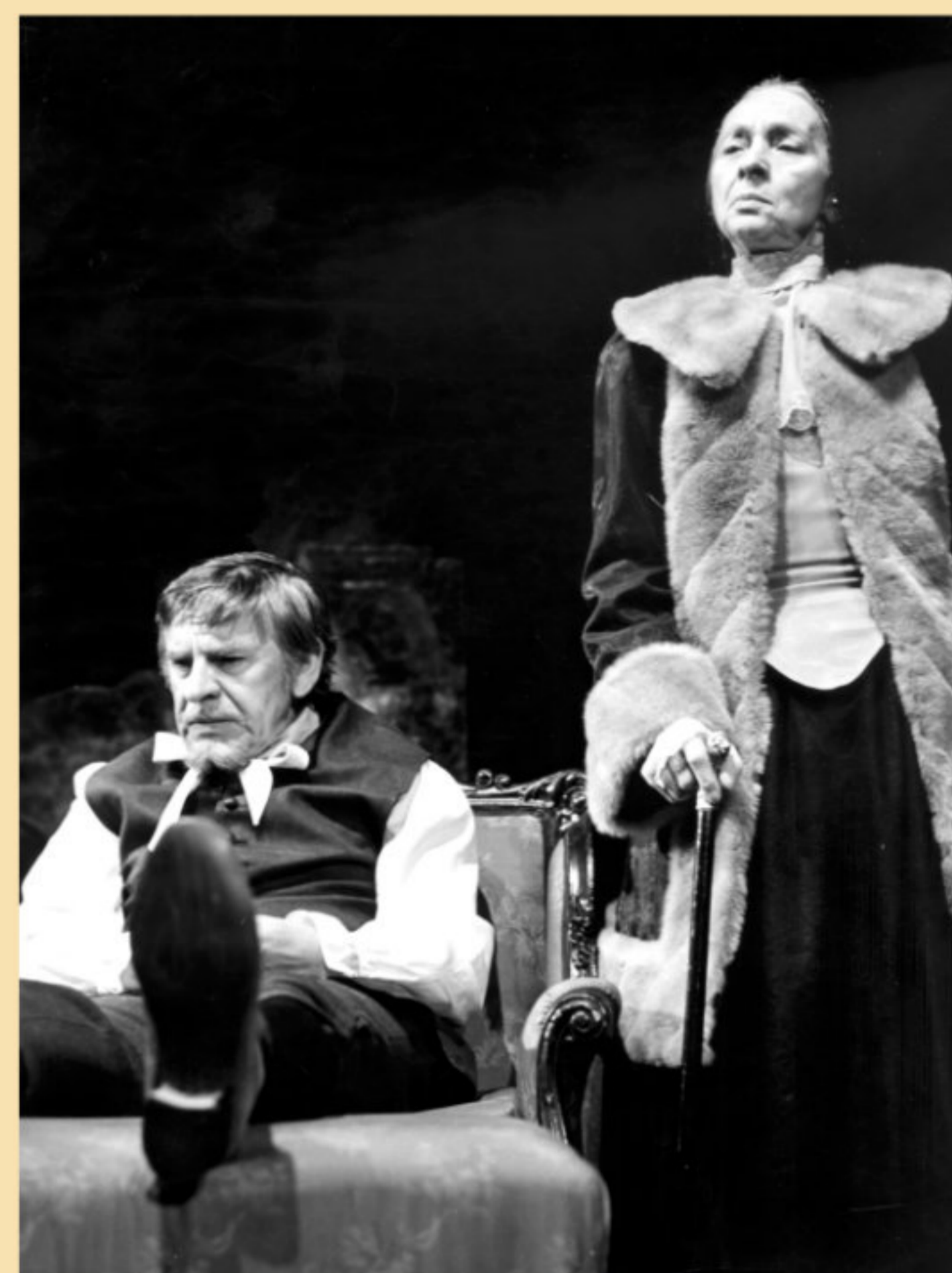
Molière: Tartuffe, 25. 5. 1946, ND Bratislava
réžia Jozef Budský
Beta Poničanová (Pani Pernellová), Marta Černická (Marianna)

Molière: Škola žien, 6. 3. 1948, ND Bratislava
réžia Karol L. Zachar
Stefan Figura (Alain), Beta Poničanová (Georgetta)

Molière: Učené ženy, 27. 1. 1954, ND Bratislava
réžia Ľubomír Smrčok
Beta Poničanová (Fiaminta), Milada Želenská (Belisa), Mária Prechovská (Armanda),
František Dibarbora (Trissotin), Ferinand Lehotský (Notár)

Molière: Tartuffe, 3. 11. 1979, SND Bratislava
réžia Miloš Pietor
Jozef Kroner (Orgon), Beta Poničanová (Pani Pernellová)

... svetová klasická a súčasná dráma

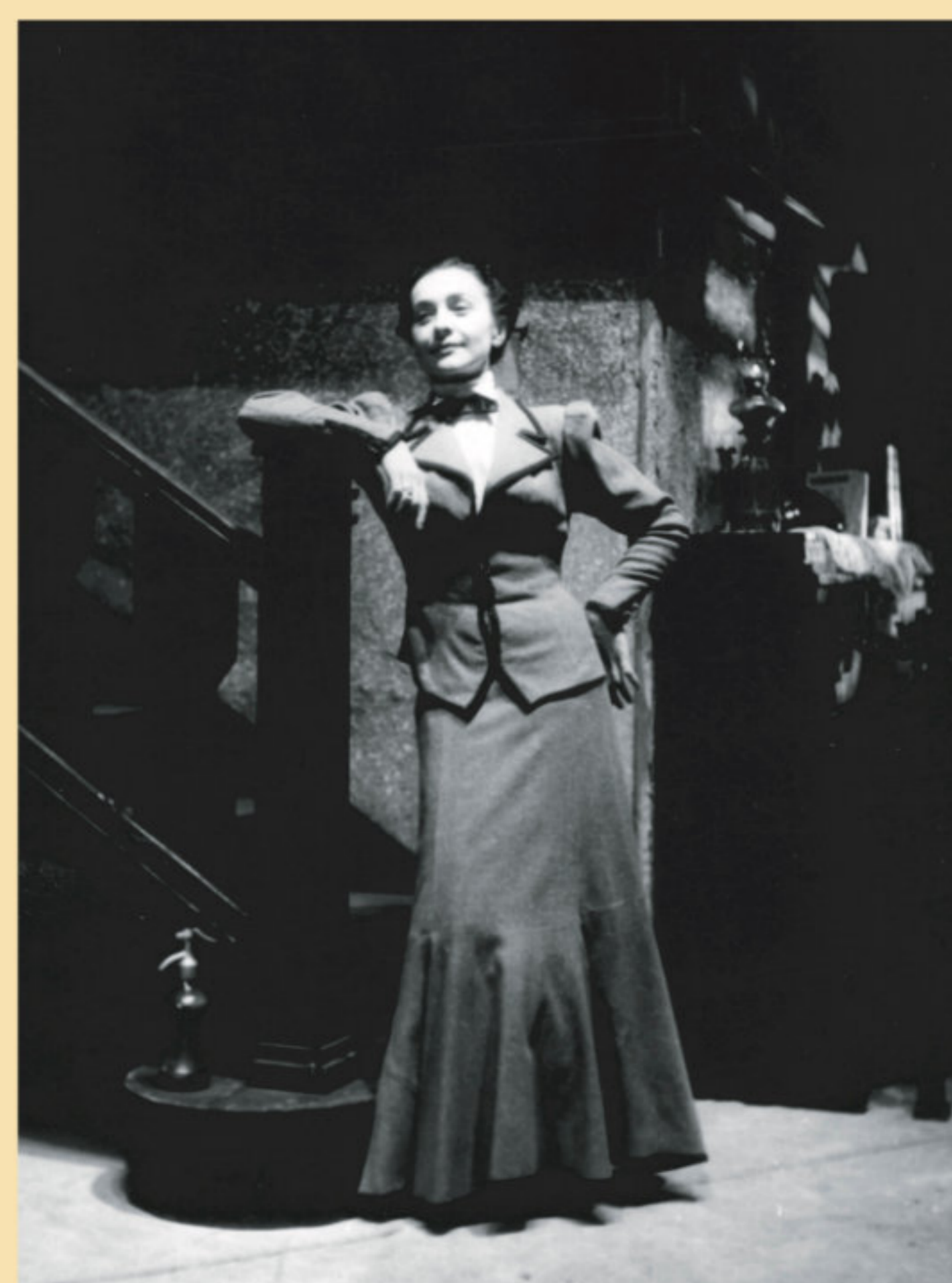
Michail Baľucki: Klub gavalierov, 20. 4. 1941, SND Bratislava
réžia Janko Borodáč
Mária Bancíková (Jadvíga Ochotnická), František Zvarík (Čašník), Oľga Borodáčová (Pani Dziudziulinská)
Beta Poničanová (Mirská)
fotografia zo skúšky, vľavo režisér Janko Borodáč

Anatolij Sofronov: Moskovský charakter, 7. 10. 1949, ND Bratislava
réžia Ivan Lichard
Mária Prechovská, (Irina Fedorovna Grineva), Beta Poničanová (Nina Ivanovna Polozova),
Hana Sarvašová (Oľga Ivanovna Severova)

Luigi Chiarelli: Tvár a maska, 21. 6. 1941, SND Bratislava
réžia Janko Borodáč
Beta Poničanová (Wanda)

Maxim Gorkij: Meštiaci, 8. 1. 1946, ND Bratislava
réžia Karol L. Zachar
Beta Poničanová (Cvetajevová)

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

...veršované hry a verše

Ján Poničan: Štyria, 11.06. 1942, ND Bratislava
 réžia Ján Jamnický
 Zľava: Jozef Budský (Milan), Vilma Jamnická (Poézia), Beta Poničanová (Anna), Viliam Záborský (Poézia),
 Milán Beran (Karol), Oľga Sýkorová-Kadancová (Nataša)

Ján Poničan: Štyria, 11. 6. 1942, ND Bratislava
 réžia Ján Jamnický
 Zľava: Jozef Budský (Milan), Vilma Jamnická (Poézia), Beta Poničanová (Anna), Míla Beran (Karol),
 Oľga Sýkorová-Kadancová (Nataša)

Ján Poničan: Štyria, 11. 6. 1942, ND Bratislava
 réžia Ján Jamnický
 Beta Poničanová (Anna)

Módny dom F. Pavúk Ležky, stoličky, hodinky, pánty, obnovené šaty a kúpičky
 Schöndorfská 20

BOHUSLAV BROUK Naučíte najlepší obchodný dom na Stoliensku
 BRATISLAVA, Námestie A. Hlinku číslo 34

Módny dom F. Křížek Lásky, hodinky, punčochy, módný tovar
 BRATISLAVA, Laurinská 17 Centrál. Pevň. - Filiálka: Schöndorfská 54

Národné divadlo

Štyria

v 4 dejstvách.

Napísal Ján Poničan. Réžia: Ján Jamnický.
 Scéna: Jozef Vošček. Kostymy: Eudimila Broumanová.

Milan, básnik	Jozef Budský
Nataša, herečka, jeho žena	Oľga Sýkorová
Karol, statkár, Natašin priateľ	Míla Beran
Anna, jeho žena, Milanova priateľka	Beta Poničanová

Poézia: Viliam Záborský
 Vilma Jamnická
 Taneční: Oľga Vronská

P. 11.6.1942

Elite **Módny dom**
Jánoška, Bošnják a spol.
 Bratislava, Klobučníka 5 Tel. 2379
 Do veľkom ☐ malom

Dokonalé písacie, počítacie a sčítacie stroje

Rheinmetall

Gen. štáb. pro Slovensko

Dr. H. Smútny

Bratislava, Goethova št. 4

Svetoznámy rozmnožovací stroj

„GEHA“

11.6.1942

Bulletin k Štyrom, 1942

Ján Poničan: Štyria, 11. 6. 1942, ND Bratislava
 réžia Ján Jamnický
 Jozef Budský (Milan), Vilma Jamnická (Poézia), Beta Poničanová (Anna)

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
 THE THEATRE INSTITUTE

Gotthold Ephraim Lessing: Mína z Barnhelmu, 20. 9. 1942, ND Bratislava
 réžia Ivan Lichard
 Beta Poničanová (Dáma v smútku), Míla Beran (Major z Tellheimu)

Gotthold Ephraim Lessing: Mína z Barnhelmu, 20. 9. 1942, ND Bratislava
 réžia Ivan Lichard
 Beta Poničanová (Dáma v smútku)

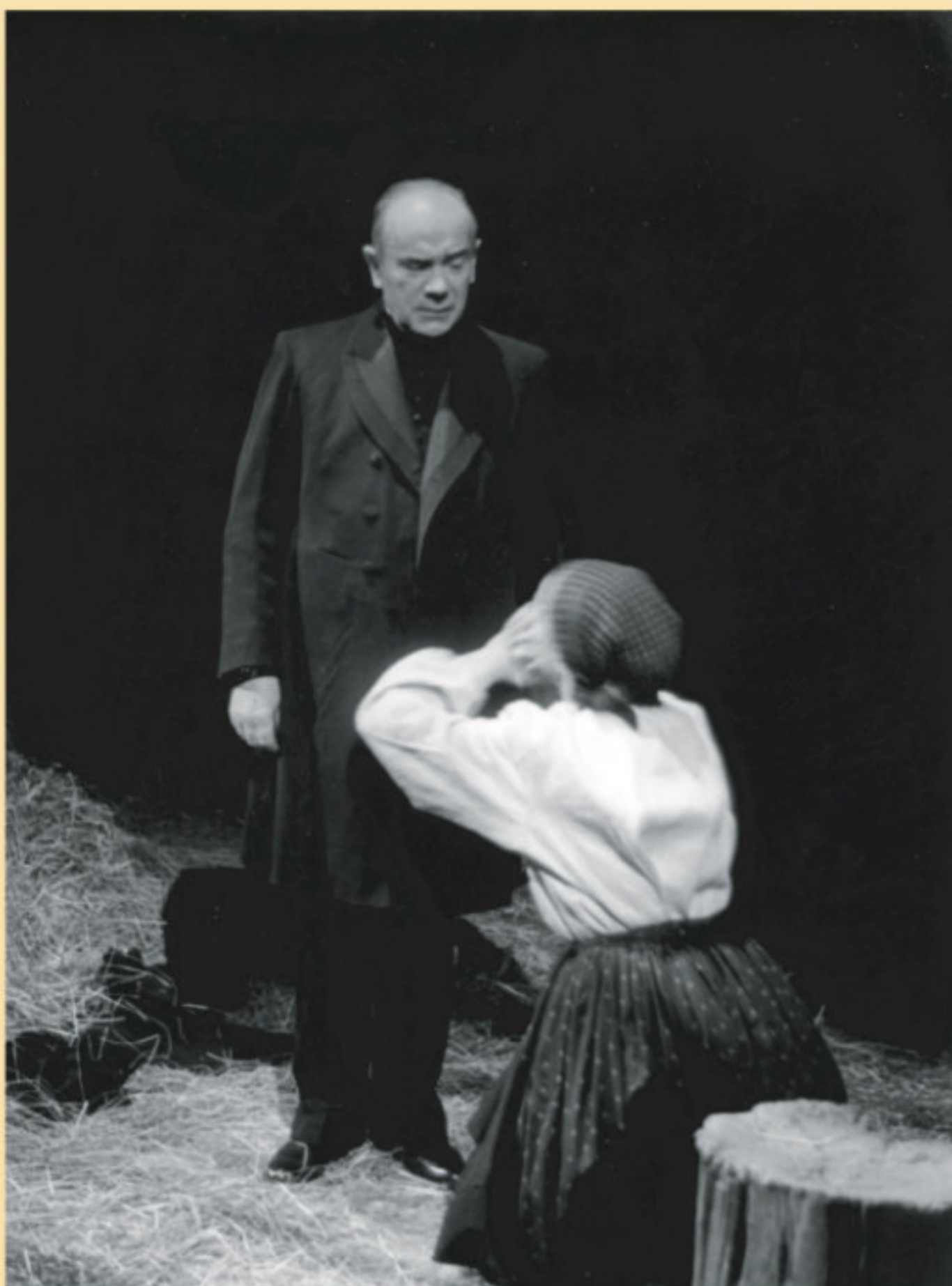

Alexander Sergejevič Gribojedov: Úrapy z rozumu, 29. 6. 1949, ND Bratislava
 réžia Jozef Budský
 Beta Poničanová (Grófica Vnučka), Viliam Záborský (Čackij)

Pieseň naše jari, 25. 2. 1956, ND Bratislava
 réžia Jozef Budský
 Beta Poničanová (Žena), ? , Mikuláš Huba (Janko Kráľ), Hana Meličková (Matka), Oľga Adamčíková (Starena)

...slovenská klasika a súčasná slovenská dráma

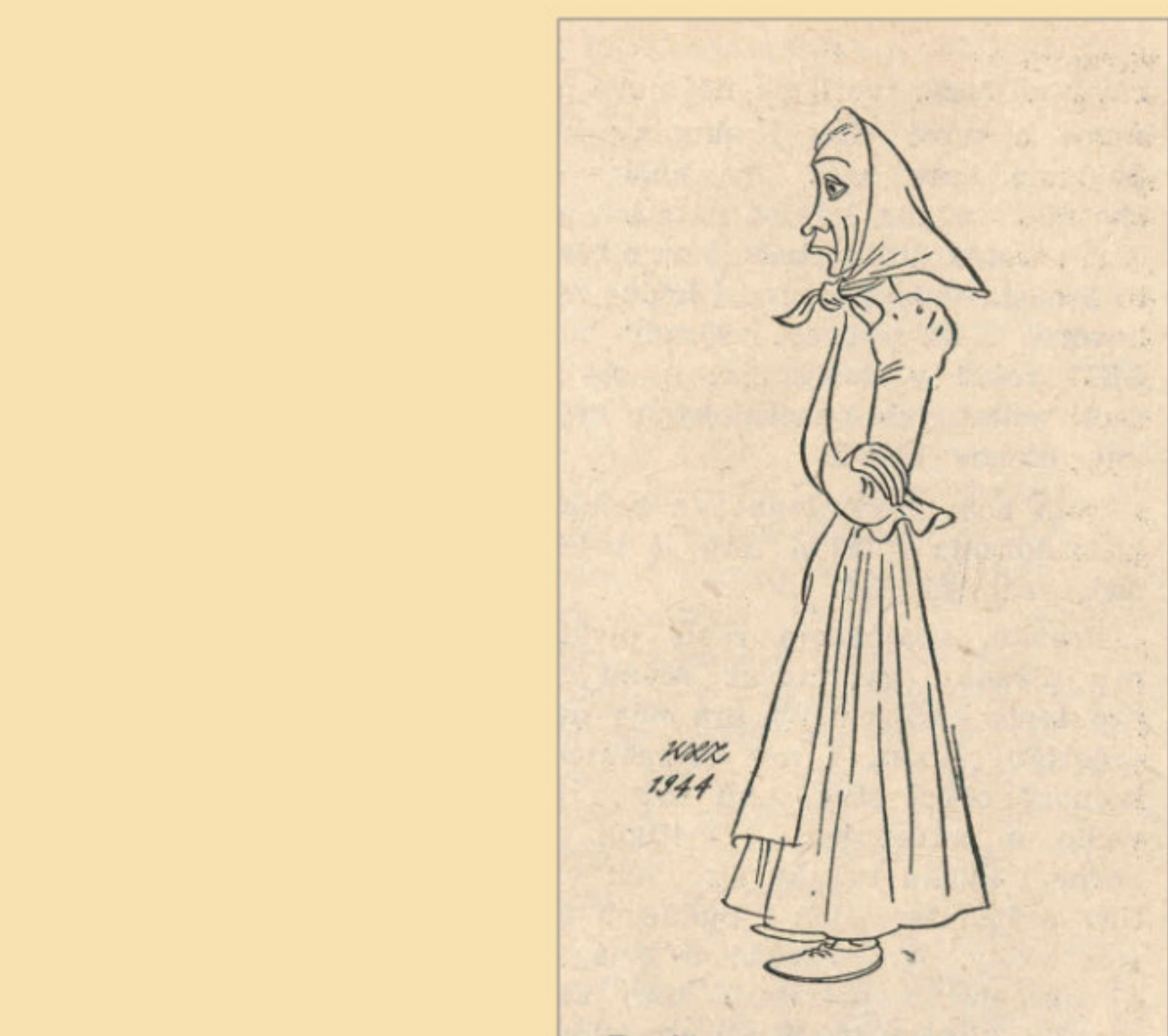
Štefan Králik: Hra bez lásky, 9. 11. 1946, ND Bratislava
réžia Ivan Lichard
Ján Sýkora (Dolan), Beta Poničanová (Trebúfka)

Štefan Králik: Buky podpolianske, 20. 11. 1949, ND Bratislava
réžia Jozef Budský
Beta Poničanová (Kata), Karol L. Zachar (Mišo Fekiač), Gustáv Valach (Jano Kafamár),
Vilma Jamnická (Madlena)

Jozef Gregor Tajovský: Ženský zákon, 30. 10. 1952, ND Bratislava
réžia Andrej Bagar
Hana Meličková (Mara Malecká), Hana Sarvašová (Anička Javorová), Jozef Sodoma (Miško Malecký),
Gustáv Valach (Jano Malecký), Beta Poničanová (Zuza Javorová)

Karikatúra Bety Poničanovej ako Susedy v inscenácii hry
Júliusa Barča-Ivana Matka, od Karola L. Zachara, 1944

Ján Palárik: Dobrodružstvo pri obžinkoch, 4. 11. 1953, ND Bratislava
réžia Karol L. Zachar
Samuel Adamčík (Orieška), Beta Poničanová (Capková)

Ivan Bukočan: Surové drevo, 22. 9. 1954 ND Bratislava
réžia Tibor Rakovský
Beta Poničanová (Katka), Ondrej Jariabek (Hrštka), Karol L. Zachar (Jaškuliak)

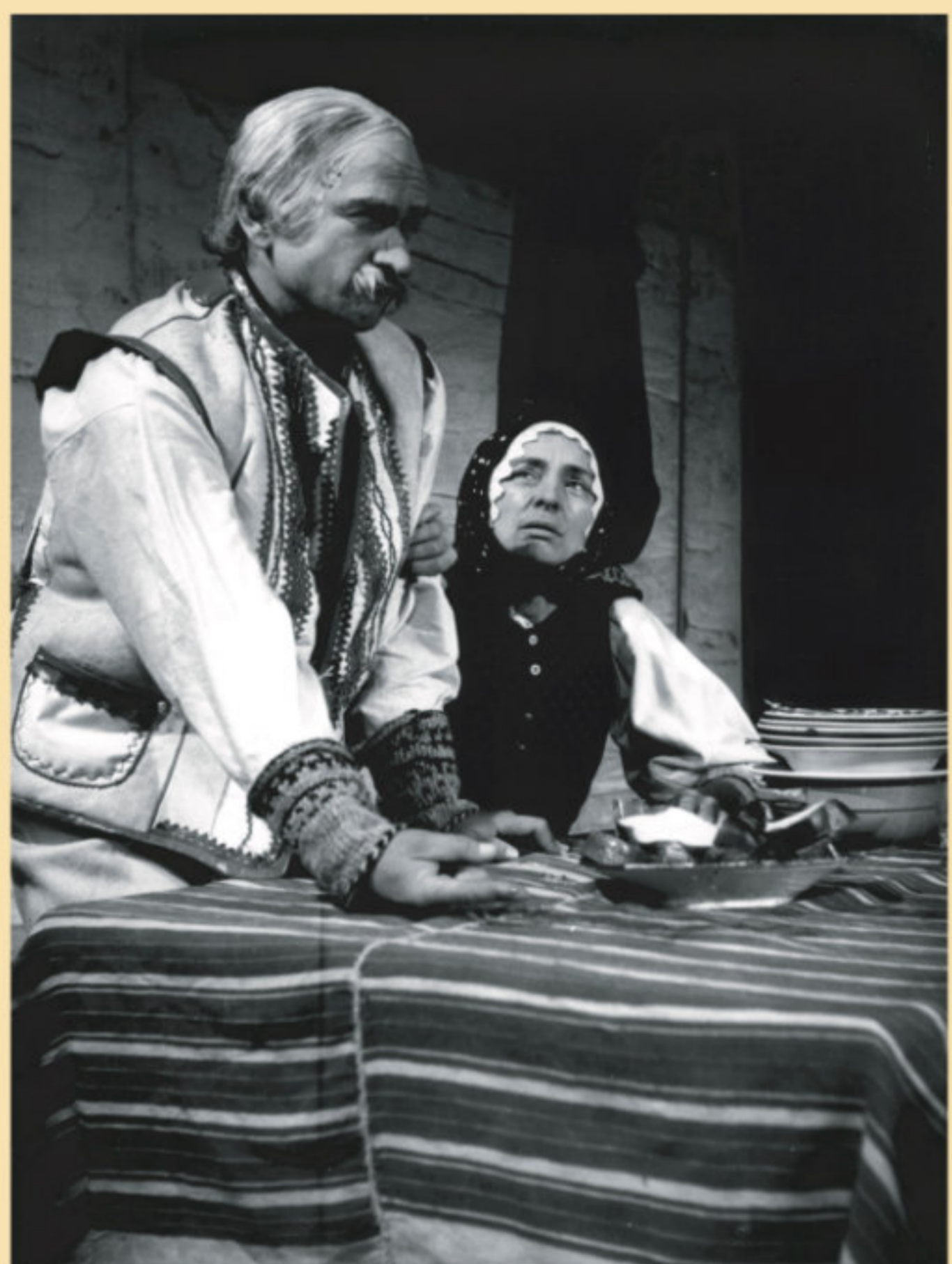
ZASLŮŽILÁ UMEĽKYŇA BETA PONIČANOVÁ

BETULIENKA!
Tak Ťa nazývajú celý život, tak Ťa oslovia
i teraz, keď máš... Kolkoho to máš? Ale čo tam
po rokoch. Stará múdra pravda vraví: Človek je
taký starý, ako sa cíti. A my sa cítime... Áno, my
sme vlastne vrstovníci, len ja som sa o dška tie
mesiace včastejšie vykoštilal na svet. Ale Františka
Jozefa si obaja dobre pamätáme živého. Aj to,
ako nám chcel zamurovať slovenské ústa.
Nazamuroval. Dn dšeno prach — a my tu žijú.
Vlastne kto by Ťa mal dobre poznať, ak nie ja. Či
si mi raz ženou bola? Javiskovou, rozhlasovou,
filmovou, televíznou? Kto to poráta? A na ktoré
to manželstvo si krajšie spomínať...? Počkaj —
jedno predsa len mám živšie pred očami. Just
to, keď som Ťi bol pod papučou. Pamätáš sa na
Surové drevo? Ja Vincko, Ty Katka. Popreháňa-
la si ma po javisku. A ja som pred Ťbou vždy
spátkoval. Až raz — som zaspátkoval do jamy
— a prepadol sa pod javisko. Diváci sa smiali.
Vraj, radšej sa pred Ťbou ženou prepadol do
pekla. Bolo to pre mňa ozaj peklo. Ani moje

mládecké rebá nevydržali pád z trojmetrovej
výšky. Bola si prvá pri mne. Už nie ako
Bukovčanova Kata, ale Betulka Poničanová,
moja dobrá kolegyňa — a mala si plné oči
úprimných slz. Takí sme my herci. Keby sme sa
nemali radi, nevedeli by sme vytvoriť veľké
diela. Na javisku hoci „nepriateľia“ — podľa
toho, ako nás autor rozdelí — ale v živote
kamaráti.
Nuž, rovesnička moja — a teraz jubilantka —
nie, na roky spomínať nebudeme, lebo ty, ako
každý herec, prežila si toľko životov, že ich na
roky porátať — tisícka je málo a každému si
ušetria štipôčku zo svojho srdca. Čo hodno
spomenúť — že si ani jeden ten rók nešla
nadarmo — lebo každý svetú dal kus krásy, kus
radosti, kus poučenia. Ale Ty máš ešte jednu
vzácnu vlastnosť: na každom kroku strážiš
čistotu slovenčiny.
Nuž, Betulienka, sviežeho ducha a prútkovej
postavy; i ďalej rozdávať medzi ľud krásu a aj
naďalej stráž tú našu ľúbeznu slovenčinu.
Tvoj kolega a rovesník
Ondriš Jariabek

Ján Palárik: Dobrodružstvo pri obžinkoch, 4. 11. 1953, ND Bratislava
réžia Ivan Lichard
Beta Poničanová (Capková), Eva Kristinová (Miluša)

Jozef Gregor Tajovský: Statky-zmätky, 8. 2. 1950, ND Bratislava
réžia Karol L. Zachar
Gustáv Valach (Ondrej Palčík), Beta Poničanová (Mara Palčíková)

Peter Karvaš: Polnočná omša, 7. 5. 1959, SND Bratislava
réžia Tibor Rakovský
Beta Poničanová (Vilma Kubišová), Ctibor Filčík (Pafo), Július Pántik (Brecker), Jozef Kroner (Valentín Kubiš)

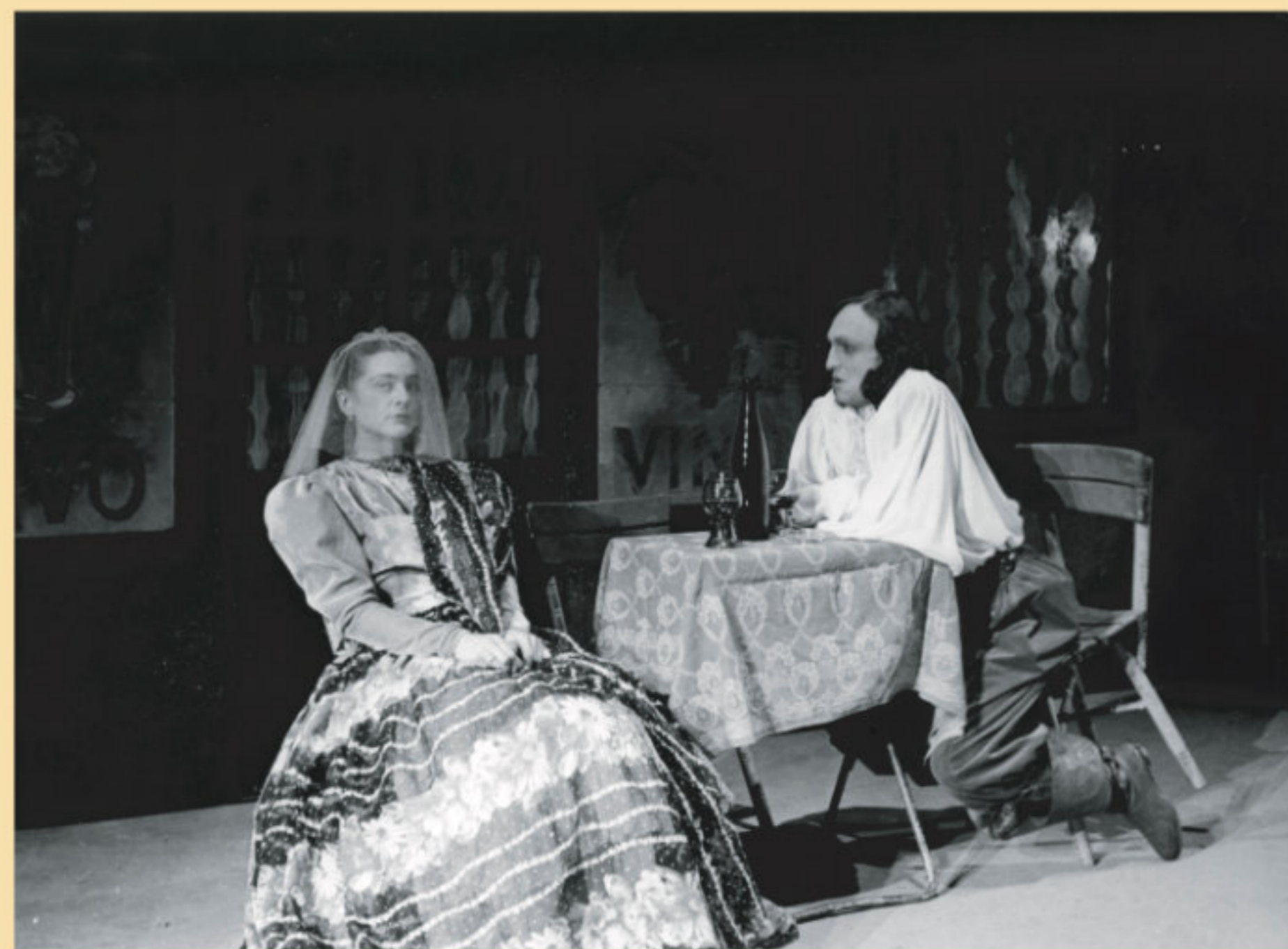
Peter Karvaš: Polnočná omša, 7. 5. 1959, SND Bratislava
réžia Tibor Rakovský
Ctibor Filčík (Pafo), Beta Poničanová (Vilma Kubišová)

**DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA**
THE THEATRE INSTITUTE

...od externej komediantky k dedinčanke po zatrpknutú ženu

Henrik Ibsen: Nora, 1. 4. 1942, ND Bratislava
réžia Ivan Lichard
Mária Banciková (Nora), B. Poničanová (Pani Lindová)

Laryn-Kyösti: Ad astra, 28. 11. 1942, ND Bratislava
réžia Janko Borodáč
Beta Poničanová (Dáma v sivom), Jozef Budský (Umelec)

Federiko Garcia Lorca: Dom Bernardy Alby, 7. 12. 1957, ND Bratislava
réžia Ivan Lichard
Beta Poničanová (Doña Bernarda) v popredí

ZA TÝCH 25 ROKOV, KTORÉ SOM PREŽILA V DIVADLE, VYTVARALA som veľký počet postáv, od tých najzávažnejších po najpodradnejšie, od tých najvďačnejších po najnevďačnejšie, od tých najkladnejších po najnegatívnejšie — ak je totiž pravda, že sa dajú takto skatulkovať charaktery osôb drámy. Vytvárala som ich s pomocou autora, režiséra, kolegov a kolegýň, ale i za pomoci samej seba. Lebo, tak si myslím, márne sú všetky snahy spolitvorev hereckej krescie, ak herec sám sa s úlohou náležite nevyrovná, nedostane ju do seba, nepremyslí ju do detailov, nemyslí myšlienkami postavy a nepohybuje sa jej pohybmi. Ale hlavné bolo, keď už pri skuposti našej kritiky v minulosti či prítomnosti po takomto úprimnom tvorivom zanietení ostala len tá najvnutornejšia spokojnosť, alebo ten najvlastnejší tvorivý nepokoj. Rovnako rada som mala všetky svoje herecké krescie, rovnako svedomite som si študovala texty a pohyby slúžičiek (ktorých som sa veru dosť nahrala) ako dramaticky závažné a „nosné“ role. Mý, herečky zo staršej generácie, nekročili sme nosom nad malými rolami, ako sa to neraz robí dnes, vedeli sme si preto oveľa väčšmi vážiť úlohu veľkých a priam s posvätnou úctou sme sa približovali k ich dotvoreniu z každej stránky. Bernarda? Dala mi veľa práce, práve preto, že mi bola charakterovo taká vzdialená. No od prvého stretnutia s touto postavou som si zaumenila, že budem s ňou zápasíť, nedám sa jej a musí sa ona poddať mne. Viem, že k takejto role sa tak priam nedostanem — ale nielen preto, ale predovšetkým z vnútorného umeleckého nutkania si ju dotváiram od prvej skúšky až po poslednú reprízu. Nedám jej pokoja, ako ona nemá pokoja mne. Mám ju domyslenú po každý krôčik, meravú mimiku tváre, klopanie palčičkou, kadenciu hlasu, a predsa aj Bernardu aj seba pri každom predstavení prekvapím čímisi, čo nám je nové. Ak sme sa s ňou sprvoti nemohli skamarátiť a boli sme si veľmi cudzie, tak od predstavenia k predstaveniu sme si bližšie, zápasíme spolu o autove myšlienky, raz ona mne vyčíta, že som v nej pritvrdá, priam neľudská, raz ja jej neodpúšťam jej despotizmus, idúci až po neľudskosť. A tak podľa toho, ako dýcha hľadisko, vieme, kto víťazí. Takéto počty dobre pozná každý herec — človek v hľadisku nemôže vedieť, koľko tvrdej práce si vyžaduje stvárnenie takejto postavy, koľko zápasov, hľadání idúcich neraz až do zúfalstva, nedôvery samej v seba. A potom, keď sa opona otvorí a rampa rozsvieti, už nič neboli; a neboli, aspoň sa tak snažíme správať, ani to, keď sa moja hra ďakom nepáči, lebo mojím najspohľadlivejším kritikom je ten divák v hľadisku, ten neznámy kritik, v ktorého pollesku sú pre nás najkrajšie alebo najúprimnejšie kvety, čo na javisku dostávame. Tak — hľa — mala som písať o svojej Bernarde a kde som sa dostala! Ale naozaj bude lepšie.

Beta Poničanová: Za tých 25 rokov, ktoré som prežila v divadle, vytvárala...s.35-36. In Slovenské národné divadlo 1957-1958, Bratislava, SVKL, 1959, 162 s. (zborník).

NÁRODNÉ DIVADLO

Larin-Kyösti: Ad astra

Preklad: Ján Poničan
Režia: Janko Borodáč

Beta Poničanová - Dáma v sivom
Soňa z hry
Jozef Budský - Umelec
Mária Černická - Sestrička
Soňa z hry
Foto: Miklé

Laryn-Kyösti: Ad astra, 28. 11. 1942, ND Bratislava

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Lillian Hellmanová: Z druhej strany pralesa, 2. 3. 1961, SND Bratislava
réžia Pavol Haspra a.h.
Elena Latečková (Coralee), Beta Poničanová (Lavinia Hubbardová)

Friedrich Dürrenmatt: Fyzici, 9. 3. 1963, SND Bratislava
réžia Ivan Lichard
Hana Meličková (Marta Bollová), Beta Poničanová (Slečna dr. Mathilda von Zahndová)